

DECIZIA nr.629
din 21 noiembrie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, precum și ale art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.338 din 11.04.2024

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciocină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Ionescu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, precum și ale art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția penală în Dosarul nr.2259/117/2019 și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.770D/2021.

2. La apelul nominal lipsește partea, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, precum și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, respectiv de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.76 alin.(1) și (3) și ale art.80 alin.(2) lit.d) din Codul penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 4 martie 2021, pronunțată în Dosarul nr.2259/117/2019, **Curtea de Apel Cluj – Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, precum și ale art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată din oficiu, cu ocazia soluționării apelului formulat de către apelantul-inceput și de către parchet împotriva sentinței penale prin care instanța a dispus condamnarea inculpatului la o pedeapsă cu executare în regim de detenție, cu aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(2) lit.b) din Codul penal și ale art.396 alin.(10) din Codul de procedură penală.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autoarea acesteia susține, în esență, că prevederile legale criticate, care impun aplicarea unor pedepse minime, cu executare în regim de detenție, contravin art.49 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, pedeapsa fiind disproporționată în raport cu faptele comise în mod concret. Astfel, susține că, prin limitarea la 5 ani a pedepsei maxime prevăzute de lege pentru infracțiunile pentru care este incidentă renunțarea la aplicarea pedepsei, respectiv la 2 ani a pedepsei aplicate, inclusiv pentru concursul de infracțiuni, pentru amânarea aplicării pedepsei, în condițiile în care aplicarea sporului de pedeapsă pentru concursul de infracțiuni este obligatorie, legiuitorul se îndepărtează de considerentele din expunerea de motive care a însoțit proiectul noului Cod penal. Autoarea excepției observă că aceeași limitare, având drept criteriu cuantumul pedepsei prevăzute de lege, se constată și cu privire la incidența renunțării la urmărirea penală și a acordului de recunoaștere a vinovăției, cu observația că în privința acestora limitele prevăzute de lege pentru actele încheiate de procuror sunt mult superioare celor pentru care judecătorul poate dispune măsuri similare. În concluzie, susține că modul în care au fost reglementate aceste instituții se îndepărtează de intenția legiuitorului, declarată în expunerea de

motive, și, totodată, încalcă dreptul de apreciere al instanțelor judecătorești cu privire la interpretarea și aplicarea legii, în condițiile în care instanțele judecătorești sunt cele care au competența constituțională de a înfăptui justiția.

6. Așadar, motivele de neconstituționalitate formulate privesc, în esență, faptul că soluțiile legislative criticate restrâng dreptul magistratului de a individualiza sancțiunea aplicată unei persoane.

7. Totodată, autoarea precizează că și prevederile art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală au legătură cu soluționarea cauzei, chiar dacă privesc instituții ce vizează urmărirea penală, întrucât, pe de o parte, potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, „*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești*”, iar, pe de altă parte, dacă nu existau limitările menționate anterior, era posibil ca în cauză să se fi dispus o altă soluție în cursul urmăririi penale, diferită de trimiterea în judecată.

8. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, reține că este important de avut în vedere evoluția legislativă a prevederilor criticate. Astfel, observă că Legea nr.187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii 286/2009 privind Codul penal a realizat o concordanță între prevederile Codului penal și cele ale Codului de procedură penală în sensul în care renunțarea la aplicarea pedepsei și renunțarea la urmărirea penală puteau fi dispuse dacă (printre altele) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de cel mult 5 ani. Ulterior, a intervenit Decizia Curții Constituționale nr.23 din 20 ianuarie 2016, prin care a fost declarat neconstituțional art.318 din Codul de procedură penală, deoarece ordonanța procurorului de renunțare la urmărirea penală nu era supusă controlului unui judecător, astfel încât acest lucru echivala cu exercitarea de către procuror a unor atribuții aparținând sferei competențelor instanțelor judecătorești. Reține că această decizie a fost transpusă în legislația procesual penală prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art.31 alin.(1) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară. Prin aceasta, s-a instituit un mecanism de control al ordonanțelor procurorului de renunțare la urmărirea penală de către judecătorul de cameră preliminară, care trebuie să confirme măsura dispusă de procuror. Totodată, prin această ordonanță de urgență a fost modificată și condiția referitoare la pedeapsa prevăzută de lege pentru care putea fi dispusă această măsură de la cel mult 5 ani la cel mult 7 ani. În expunerea de motive a ordonanței de urgență mai sus menționate se justifică existența acestei instituții prin utilitatea dovedită în practică, contribuind la degrevarea instanțelor de judecată de un număr însemnat de dosare în care procurorii au apreciat că nu există interes public în urmărirea respectivelor fapte. Se poate ajunge la concluzia că modificările operate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.18/2016 au generat apariția necorelării legislative și competențele aparent sporite oferite procurorului în detrimentul instanțelor de judecată.

10. Apreciază că susținerea referitoare la încălcarea art.124 alin.(2) din Constituție nu poate fi reținută, deoarece modificarea condițiilor de aplicabilitate a instituțiilor în cauză ține de modificarea legii, care reprezintă expresia politicii legislative existente la acel moment, ceea ce a permis Guvernului să intervină în baza art.115 alin.(4) din Constituție. În plus, menționează că actualul Cod penal a regândit în mod fundamental cadrul legal al individualizării pedepsei prin reglementarea a două instituții noi (renunțarea la pedeapsă și amânarea aplicării pedepsei), dar și prin redimensionarea instituției suspendării executării pedepsei sub supraveghere și a liberării condiționate. În ceea ce privește aceste modalități de individualizare judiciară a pedepsei, precizează că ele sunt concepute și prezentate de Codul penal într-o succesiune progresivă determinată de gravitatea infracțiunii comise, pericolozitatea infractorului, gradul de intervenție pentru îndreptarea condamnatului și consecințele asupra acestuia, așa încât a fost necesară instituirea unor condiții de aplicabilitate diferite, care să permită această progresivitate a sistemului sancțiunilor neprivative de libertate. Apreciază că instituirea unor condiții identice pentru toate aceste modalități ar lipsi de conținut și de individualitate existența mai multor mijloace de individualizare. Astfel, reține că, spre deosebire de renunțarea la aplicarea unei pedepse, în cazul amânării aplicării pedepsei se ridică cu un nivel agravarea răspunderii penale; în sarcina persoanei este dispusă fie pedeapsa amenzii, fie pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani, iar pedeapsa astfel stabilită prin hotărârea definitivă nu se aplică, într-o primă fază în mod provizoriu și, subsecvent, dacă persoana respectă măsurile de supraveghere și execută obligațiile stabilite în sarcina sa, în mod definitiv.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, precum și ale art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, care au următorul conținut:

- Art.76 alin.(1) și (3) din Codul penal: „(1) În cazul în care există circumstanțe atenuante, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită se reduc cu o treime. (...) (3) Reducerea limitelor speciale ale pedepsei se face o singură dată, indiferent de numărul circumstanțelor atenuante reținute.”;

- Art.80 alin.(2) lit.d) din Codul penal: „(2) Nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă: (...) d) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.”;

- Art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal: „(1) Instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei, stabilind un termen de supraveghere, dacă sunt întrunite următoarele condiții: a) pedeapsa stabilită, inclusiv în cazul concursului de infracțiuni, este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani.”;

- Art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală: „(1) În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când constată că nu există un interes public în urmărirea faptei.”;

- Art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală: „(1) Acordul de recunoaștere a vinovăției se poate încheia numai cu privire la infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 15 ani.”

14. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate încalcă atât dispozițiile constituționale ale art.1 alin.(3)-(5) care consacră valorile supreme în statul de drept, principiul separației și echilibrului puterilor și obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art.11 alin.(1) și (2) privind dreptul internațional și dreptul intern, ale art.16 alin.(1) și (2) referitor la egalitatea în drepturi, ale art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, ale art.23 alin.(11) privind prezumția de nevinovăție, ale art.24 alin.(1) privind dreptul la apărare, ale art.124 alin.(1) referitor la înfăptuirea justiției și ale art.148 alin.(2)-(4) privind integrarea în Uniunea Europeană, precum și prevederile art.3 privind interzicerea torturii, ale art.6 paragraful 2 referitoare la dreptul la un proces echitabil și ale art.8 privind dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Sunt invocate și dispozițiile art.49, referitoare la principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor, din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, prin raportare la cadrul procesual în care a fost invocată (apel), Curtea constată că, în speță, este incidentă una dintre cauzele de inadmisibilitate a excepțiilor de neconstituționalitate, expres consacrate de dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, respectiv lipsa legăturii excepției de neconstituționalitate cu cauza în care a fost ridicată.

16. Astfel, interpretând dispozițiile alin.(1) și (5) ale art.29 din Legea 47/1992, Curtea a statuat în mod constant că excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții legale incidente într-o anumită fază procesuală trebuie să aibă legătură cu soluționarea cererii în cadrul căreia a fost invocată această excepție (Decizia nr.748 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.92 din 4 februarie 2015; Decizia nr.704 din 27 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.906 din 8 decembrie 2015). Legătura cu soluționarea cauzei presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecătii, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992 în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului (Decizia nr.438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.600 din 12 august 2014, paragraful 15). Curtea a mai statuat că incidența textului de lege criticat în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești nu trebuie analizată *in abstracto*, ci trebuie verificat, în primul rând, interesul procesual al invocării excepției de neconstituționalitate, mai ales prin prisma efectelor unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat (Decizia nr.465 din 23 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.788 din 29 octombrie 2014).

17. Față de aceste considerente, Curtea reține că eventualele critici referitoare la o interpretare într-un sens neconstituțional a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală sunt susceptibile de analiză pe fond numai în cauze în care acestea sunt incidente, fiind necesar ca excepția de neconstituționalitate să aibă legătură cu soluționarea cererii în cadrul căreia a fost invocată această excepție. Or, câtă vreme în cauză nu subzistă o astfel de ipoteză, întrucât excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală a fost ridicată în soluționarea apelului formulat de către apelantul-inculpat și de către parchet împotriva sentinței penale prin care instanța a dispus condamnarea inculpatului, normele procesual penale criticate fiind incidente doar în faza de urmărire penală a procesului, excepția de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulată și motivată, nu are legătură cu cauza în care a fost ridicată și, prin urmare, aceasta este inadmisibilă în raport cu art.29 alin.(1) și (5) din Legea nr.47/1992.

18. În aceste condiții, în temeiul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, Curtea va respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală.

19. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, Curtea constată că o critică similară, formulată cu privire la tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, a fost examinată de instanța de control constituțional prin Decizia nr.711 din 27 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.913 din 9 decembrie 2015, fiind respinsă ca neîntemeiată.

20. Astfel, în decizia precitată, anterior motivării soluției sale, Curtea a observat că susținerile autorului excepției privesc, în esență, faptul că soluția legislativă ce se regăsește în art.39 alin.(1) lit.b) din Codul penal restrânge dreptul magistratului de a individualiza sancțiunea aplicată unei persoane potrivit propriei conștiințe și reprezentării pe care acesta o are în legătură cu faptele deduse judecătii, gravitatea și consecințele lor, precum și persoana celui care le-a comis.

21. Pe fond, Curtea a reținut că individualizarea sancțiunilor de drept penal este, pe de o parte, legală – revine legiuitorului, care stabilește normativ pedepsele și celelalte sancțiuni de drept penal, prin fixarea unor limite minime și maxime ale fiecărei pedepse, care să corespundă în abstract importanței valorii sociale ocrotite prin săvârșirea faptei incriminate –, iar, pe de altă parte, judiciară – pe care o realizează judecătorul în cadrul limitelor stabilite de lege. Curtea a subliniat importanța individualizării legale a sancțiunilor de drept penal prin aceea că legiuitorul nu poate să confere judecătorului o libertate absolută în stabilirea pedepsei concrete, întrucât ar exista riscul unei interpretări și aplicări arbitrare a pedepsei. Pe de altă parte, Curtea a apreciat că, în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea. De asemenea, Curtea a subliniat că legiuitorul nu trebuie să îi ia judecătorului dreptul de a proceda la individualizarea judiciară prin stabilirea unor pedepse absolut determinate sau prin prevederea unor pedepse care, datorită aplicării lor automate, scapă oricărui control judiciar. Prin individualizarea legală legiuitorul oferă judecătorului puterea de stabilire a pedepsei în cadrul anumitor limite predeterminate – minimul și maximum special al pedepsei –, dar, totodată, îi oferă aceluiași judecător instrumentele care îi permit alegerea și determinarea unei sancțiuni concrete, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana infractorului.

22. Din această perspectivă, Curtea a reținut că reglementarea tratamentului penal al concursului de infracțiuni, pentru ipoteza în care s-au stabilit numai pedepse cu închisoarea, prin aplicarea sistemului cumulului juridic cu spor obligatoriu și fix, intră în atribuțiile organului legiuitor, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut la art.61 alin.(1) din Legea fundamentală, care, realizând o individualizare legală a sancțiunilor în materie, apreciază, în concret, în funcție de o serie de criterii, printre care și frecvența fenomenului infracțional. Așa fiind, Curtea a constatat că, prin adoptarea noului regim juridic de sancționare a celor două forme de concurs de infracțiuni – real și formal –, cât privește persoana fizică, infractor major, reglementând mai sever tratamentul sancționator al celui care repetă comportamentul infracțional, Parlamentul s-a plasat în interiorul marjei sale de apreciere.

23. De asemenea, Curtea a reținut că, în activitatea de judecată, judecătorii nu sunt independenți față de lege; potrivit art.124 alin.(3) din Constituție, aceștia „se supun numai legii”. Textul constituțional precitat raportat la dispozițiile constituționale ale art.16 alin.(2) potrivit cărora „Nimeni nu este mai presus de lege” și ale art.124 alin.(1) care stabilesc că „Justiția se înfăptuiește în numele legii” fixează poziția justiției, a judecătorului față de lege. De asemenea, Curtea a reținut că, potrivit normelor procesual penale ale art.2, „Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege”, iar, potrivit art.23 alin.(12) din Legea fundamentală, „Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii”. Cu alte cuvinte, judecătorul nu creează legea, ci o aplică

în speța concretă. Competența judecătorului implică nu numai identificarea normei aplicabile și analiza conținutului său, ci și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit. Organul legislativ, emitent al normei juridice, poate fi însă mai restrictiv, obligându-l pe judecător să fie mai apropiat de lege, ori poate prefera, ținând seama de diversitatea și complexitatea relațiilor sociale, o redactare generală a legii.

24. Considerentele anterior citate sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal, raportat la criticile formulate de autoare în prezenta cauză.

25. Distinct de considerentele anterior menționate, Curtea observă că, în ceea ce privește instituția renunțării la aplicarea pedepsei, a statuat, în jurisprudența sa (Decizia nr.113 din 25 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.394 din 14 mai 2020, Decizia nr.176 din 24 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.451 din 5 mai 2022, și Decizia nr.233 din 27 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.725 din 7 august 2023), că este o instituție nouă, care nu are corespondent în Codul penal anterior și care constă în facultatea recunoscută instanței de judecată de a renunța definitiv la stabilirea și aplicarea unei pedepse pentru o persoană găsită vinovată de săvârșirea unei infracțiuni, pentru resocializarea căreia – ținând seama de gravitatea infracțiunii, de persoana infractorului și de conduita avută de acesta anterior și ulterior comiterii faptei – este suficientă aplicarea unui avertisment. Rațiunea renunțării la aplicarea pedepsei o reprezintă săvârșirea unor fapte infracționale care au o gravitate redusă, infractorul putând fi exonerat de la aplicarea unei pedepse, fiind suficiente constatarea faptelor și atenționarea infractorului cu privire la conduita viitoare. Curtea a observat totodată că prevederi similare se regăseau în art.18¹ din Codul penal din 1969, ce aveau drept rațiune nepedepsirea infractorului pentru lipsa pericolului social concret al faptei, în condițiile atingerii minime a valorilor apărute prin lege. Curtea a observat însă că, pentru a se renunța la aplicarea pedepsei, Codul penal actual reglementează, în art.80, noi criterii cu privire la faptă și la persoana infractorului. Așadar, în vechiul Cod penal, fapta care nu prezenta pericolul social al unei infracțiuni nu constituia infracțiune, pe când în noul Cod penal, cu privire la faptă, deși aceasta este infracțiune, s-ar putea renunța la aplicarea pedepsei, această din urmă operațiune fiind la latitudinea instanței de judecată, care va dispune în condițiile prevăzute de art.80 din Codul penal.

26. Curtea a reținut, de asemenea, că, pentru ca instanța să poată dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, trebuie să fie îndeplinite condițiile pozitive referitoare la gravitatea redusă a infracțiunii și la conduita infractorului, reglementate în art.80 alin.(1) lit.a) și b) din Codul penal, renunțarea la aplicarea pedepsei nefiind un drept al infractorului, ci o facultate a instanței de judecată, care apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea cu privire la persoana acestuia. Curtea a reținut, totodată, că renunțarea la aplicarea pedepsei nu este exclusiv o exprimare a voinței instanței de judecată, actualul Cod penal stabilind, de asemenea, în art.80 alin.(2), condiții negative cu privire la persoana infractorului sau la limita maximă specială a pedepsei pentru care se poate aplica, față de prevederile art.18¹ din Codul penal din 1969, care țineau seama doar de gradul de pericol social concret al faptei, așadar de modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care s-a săvârșit fapta, de urmarea produsă ori care s-ar fi putut produce, toate aceste din urmă criterii ce țineau de pericolul social al faptei fiind apreciate de instanță.

27. Așadar, Curtea a reținut că art.80 alin.(2) lit.a)-d) din Codul penal reglementează situațiile în prezența cărora instanța nu poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, acestea fiind condiții ce țin de persoana infractorului, precum și de pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită. Una dintre condițiile negative referitoare la conduita infractorului anterioară săvârșirii faptei este reglementată în art.80 alin.(2) lit.a) din Codul penal, care stabilește că nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art.42 lit.a) – faptele nu mai sunt prevăzute de legea penală – și lit.b) – infracțiunile amnistiate sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare. În raport cu cele reținute în motivarea soluției de respingere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.80 alin.(2) lit.a) din Codul penal, Curtea a constatat, în esență, că legiuitorul a urmărit ca noul Cod penal să ofere instrumente mult mai eficiente pentru individualizarea și sancționarea pluralității de infracțiuni, așa încât norma penală în vigoare răspunde unei puternice exigențe sociale, de a reglementa mai sever tratamentul sancționator al celui care repetă comportamentul infracțional, stabilirea condițiilor în care instanța de judecată poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei intrând în atribuțiile Parlamentului, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării.

28. Neintervenind elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, soluția deciziilor menționate, precum și considerentele pe care acestea se sprijină își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

29. Totodată, considerentele anterior citate sunt valabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește amânarea aplicării pedepsei, de asemenea instituție juridică nou-introdusă în legislația penală, constând în prerogativa instanței de judecată ca, în anumite condiții, atunci când apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, să stabilească pedeapsa, dar să dispună amânarea aplicării ei, fixând un termen de supraveghere de 2 ani. Ca și la renunțare, pentru a putea fi amânată aplicarea pedepsei, trebuie întrunite cumulativ mai multe condiții referitoare la pedeapsa stabilită de instanță și persoana infractorului. În ceea ce privește pedeapsa stabilită, inclusiv în cazul concursului de infracțiuni, aceasta trebuie să fie amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani. Curtea reține însă, în acord cu jurisprudența precitată, că stabilirea condițiilor în care instanța de judecată poate dispune amânarea aplicării pedepsei intră în atribuțiile Parlamentului, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării.

30. În raport cu cele reținute anterior, în ceea ce privește înfăptuirea justiției și cerința înscrisă în dispozițiile constituționale ale art.124 alin.(2) – „*justiția este egală pentru toți*” –, Curtea constată că aceasta reflectă dispoziția constituțională înscrisă în art.16 alin.(1) din Legea fundamentală potrivit căreia „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*”. Curtea reține că principiul egalității în fața justiției semnifică faptul că toate persoanele au o vocație egală să fie judecate de aceleași instanțe judecătorești și după aceleași dispoziții legale, fie că sunt de fond sau de procedură. Cu alte cuvinte, nu trebuie să existe privilegii de jurisdicție, iar egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice privește deopotrivă caracterul unitar al practicii judiciare în aceeași materie, egalitatea armelor (unul dintre elementele noțiunii mai largi de proces echitabil și componentă importantă a unei apărări efective într-un proces cu caracter judiciar, având semnificația unui tratament egal al părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una dintre ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces) ori realizarea în fapt a egalității în fața justiției prin asigurarea unui ajutor public judiciar de natură să garanteze accesul egal la actul de justiție. Din această perspectivă, Curtea reține că, reglementând condițiile în prezența cărora instanța nu poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei, acestea fiind condiții ce țin de persoana infractorului, precum și de pedeapsa prevăzută de lege/stabilită pentru infracțiunea săvârșită (cu referire la limita maximă specială a pedepsei pentru care se pot aplica cele două instituții juridice), dispozițiile criticate nu sunt de natură să înfrângă principiul egalității în fața justiției, ci constituie expresia politicii penale a statului.

31. Cât privește dreptul la un proces echitabil statuat prin dispozițiile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocat de către autoarea excepției cu referire la normele de drept substanțial criticate, Curtea constată, în acord cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale, că aplicarea cerinței procesului echitabil se impune numai în legătură cu procedura de desfășurare a procesului, iar nu și în ceea ce privește cadrul juridic sancționator al faptelor, adică în domeniul dreptului substanțial. Astfel, nici din cuprinsul art.21 alin.(3) din Constituție și nici din cel al art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului nu se poate desprinde concluzia că aplicarea cerinței procesului echitabil ar trebui să excedeze necesității asigurării garanțiilor procesuale, spre a se intra în materii din câmpul dreptului substanțial.

32. De asemenea, în raport cu motivele formulate în sprijinul excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că celelalte dispoziții constituționale invocate, referitoare la valorile supreme în statul de drept, principiul separației și echilibrului puterilor, dreptul internațional și dreptul intern, tratatele internaționale privind drepturile omului, prezumția de nevinovăție, precum și prevederile convenționale privind interzicerea torturii și dreptul la respectarea vieții private și de familie nu sunt relevante, nu au vreo concludență pentru soluționarea excepției.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) și ale art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția penală în Dosarul nr.2259/117/2019.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art.76 alin.(1) și (3), ale art.80 alin.(2) lit.d) și ale art.83 alin.(1) lit.a) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Cluj – Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 noiembrie 2023.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO